

jaro 2022

NEWSLETTER

Česko-lichtenštejnské společnosti

Člen Europa Nostra

Z OBSAHU

- Plán činnosti ČLS
- Lichtenštejnsko na Smetanově Litomyšli
- Výstava o knížeti Josefovi Václavovi
- Marie Terezie Savojská
- Lichtenštejnsko stojí za Ukrajinou

Zahradní palác ve Vídni, místo konání březnové výstavy o knížeti Josefovi Václavovi z Lichtenštejna

Slovo předsedy

Covid. Tornádo. Ukrajina. Tři slova, vedle kterých se jiná témata mohou zdát banálními maličkostmi. Tři slova, kvůli kterým média nereferují takřka o ničem jiném. Tři slova, jež postupně ovládla veřejný prostor tak silně, že si každý z nás pokládá prakticky denně otázku: jak se v tomto novém světě zabydlíme? Tuto otázku si prostřednictvím svých členů v průběhu posledních tří let pokládala a pokládá také Česko-lichtenštejnská společnost. Jistě, především Covid-19 omezil na čas náš program i pohodlí. Ale jsem šťastný, že mohu konstatovat, že jsme se oněmi třemi slovy nenechali zahnat do kouta, nezapomněli jsme pro jedno na druhé nebo na třetí a především jsme pro ně nezapomněli, proč jsme jako spolek vznikli a proč jsme i přes turbulence, které doba přináší, aktivní.

Česko-lichtenštejnská společnost se postavila čelem všem třem výzvám: kvůli Covidu jsme se modernizovali ve vzájemné komunikaci, po tornádu jsme pomohli škole v postižených Hruškách a Ukrajinu jsme podpořili finančním darem, který byl použit na obranu této bombardované, zákeřně napadené země. Samozřejmě, že žádné z oněch tří slov reprezentujících vážné hrozby pro naši společnost i civilizaci nepřestane ovlivňovat náš život i nadále. Budeme jejich projevy sledovat, budeme na ně opět reagovat, bude-li to nutné nebo užitečné, ale mezitím se rádi vrátíme ke svému původnímu poslání, tj. napomáhat všemi silami zlepšování česko-lichtenštejnských vztahů, usilovat o větší informovanost o lichtenštejnském historickém

dědictví v našich zemích. V této souvislosti věřím, že rok 2022 bude programově plný, zajímavý, pestře rozprostřený po celé naší zemi i mimo ni a že naši činnost zaznamená i širší veřejnost.

Daniel Herman, člen výboru ČLS a zároveň honorární konzul Lichtenštejnského knížectví v České republice, vedl účastníky březnové členské schůze v Brně ke krátké modlitbě za ukončení hrůz na Ukrajině. V dnešním

úvodním textu Newsletteru si vedle výzvy k modlitbě za vítězství dobra nad zlem dovolím vyslovit i přání: Covid. Tornádo. Ukrajina. Ať nám tato tři slova a s nimi spojená strádání nezastrou to, proč se scházíme a proč společně pracujeme. Přejme si navzájem, ať zůstaneme sami sebou, ať si i nadále zachováme vlastní identitu i integritu. Jeden každý člen – i společnost jako celek. ■

Petr Svoboda, předseda Česko-lichtenštejnské společnosti

Výsledky průzkumu mezi členy Česko-lichtenštejnské společnosti

Cílem průzkumu, který inicioval Výbor ČLS, bylo získat zpětnou vazbu od svých členů v otázkách praktického fungování spolku, zaměření jeho budoucích aktivit a prezentace směrem k veřejnosti. Průzkum proběhl na přelomu ledna a února tohoto roku formou online anonymních dotazníků a zúčastnilo se ho 28 z celkového počtu 64 členů, tj. 44 %. Všem, kteří si našli čas na jeho vyplnění, děkujeme.

V závěru dotazníku měli členové možnost komentovat dosavadní činnost, navrhnout další podněty k činnosti spolku, případně napsat vlastní postřehy týkající se spolku. Kromě slov chvály se objevovaly návrhy na možné výlety (např. návštěva Vaduzu či lichtenštejnských památek v Rakousku a také v celé Evropě), online přednášky a slova naděje, že nadcházející rok přinese více možností se osobně potkat. Tato přání jsme se snažili již zohlednit v plánovaném programu činnosti ČLS na tento rok. ■

Hlavní zjištění průzkumu mezi členy ČLS:

- Zúčastnění členové preferují aktivity poznávacího (36 %) a vzdělávacího (32 %) charakteru
- Aktivity by měly být zaměřeny především na širší veřejnost a neměly by být limitovány pouze na členy ČLS (64 %)
- Četnost akcí spolku byla ve velké většině preferována jednou za čtvrt roku (82 %)
- Členové upřednostňují jednodenní akce (67 %) oproti vícedenním a preferují, aby program akcí organizačně zajišťoval spolek
- Celkovou prezentaci spolku zahrnující webové stránky, instagramový účet a Newsletter ČLS ocenili členové jako dostatečnou (54 %) až vynikající (46 %)

Program činnosti ČLS na rok 2022

Únor: Schůze Výboru ČLS

V průběhu února se sešel Výbor Česko-lichtenštejnské společnosti. Hlavní náplní schůze bylo vedle schválení činnosti a hospodaření za rok 2021, seznámení se s výsledky průzkumu mezi členy Česko-lichtenštejnské společnosti, naplánování činnosti a rozpočtu na rok 2022, jakož i příprava březnové členské schůze.

Březen: Dar na pomoc Ukrajině

Výbor ČLS reagoval bezprostředně na válečné události na Ukrajině a rozhodl o poskytnutí finančního daru ve výši 20 000 Kč na pomoc lidem žijícím na Ukrajině. Částka byla převedena na účet, který pro tyto účely zřídilo Ukrajinské velvyslanectví v Praze.

Březen: Setkání Výboru ČLS s JJ Marií-Piou Kothbauer, velvyslankyní Lichtenštejnského knížectví v ČR a čestnou předsedkyní ČLS

Při setkání Výboru ČLS s JJ Marií-Piou Kothbauer, velvyslankyní Lichtenštejnského knížectví v ČR a čestnou předsedkyní ČLS byly diskutovány nejen výsledky průzkumu mezi členy ČLS, ale i plán aktivit na rok 2022, jakož i podněty pro další období.

Březen: Členská schůze v Brně

V pátek 25. března se uskutečnila Členská schůze, tentokrát v Brně, v prostorách Honorárního konzulátu Rakouské republiky, kde má svou kancelář také honorární konzul Lichtenštejnského knížectví, pan Daniel Herman. Prostory, stejně jako občerstvení laskavě poskytl spolku honorární konzul Rakouské republiky a člen ČLS, pan Georg Stöger. Schůze se

zúčastnilo 17 členů (16 v prezenční formě, 1 formou plné moci). Pan předseda Svoboda, který schůzi vedl, prezentoval Výroční zprávu o činnosti ČLS a Zprávu o hospodaření za rok 2021, stejně jako Návrh činnosti ČLS a Návrh rozpočtu na rok 2022. Schůze schválila usnesení ve všech bodech. Členové rovněž podpořili změnu stanov, v rámci které se členy spolku mohou nově stát také právnické osoby. Roční členský příspěvek pro právnickou osobu byl stanoven na 3 600 Kč. Členové se dále též měli možnost seznámit s výsledky průzkumu mezi členy Česko-lichtenštejnské společnosti.

Během schůze byly rovněž distribuovány výtisky Newsletteru '21 – výběru nejzajímavějších článků ze čtyř vydání Newsletteru ČLS za rok 2021. Další kopie výtisků jsou k dispozici na vyžádání v kanceláři spolku.

Březen: Návštěva výstavy „Věrný kníže. Josef Václav a jeho umění“

V sobotu 26. 3. následovala společná návštěva výstavy o knížeti Josefovi Václavovi z Lichtenštejna v lichtenštejnském Zahradním paláci ve Vídni. Výstava byla veřejnosti otevřena do konce března, členové ČLS měli možnost výstavu a rovněž stálou expozici si prohlédnout v rámci komentované prohlídky.

Duben: Návštěva parku Sparbach

V dubnu je pro členy připravená návštěva přírodní rezervace Park Sparbach, nejstarší přírodní rezervace v Rakousku, nedaleko Vídně. V pátek 29. 4. jsou členové ČLS zváni na slavnostní den k příležitosti

60. let od založení parku lichtenštejnským knížecím rodem. Pro návštěvníky je připraveno slavnostní zahájení, komentované prohlídky a další aktivity.

Červen: Lichtenštejnský den na festivalu Smetanova Litomyšl

Ještě před prázdninami, ve středu 22. 6. se v rámci hudebního festivalu Smetanova Litomyšl uskuteční v Litomyšli tzv. Lichtenštejnský den. Na programu je přednáška pro veřejnost „Lichtenštejnsko dnes“, vernisáž výstavy akvarelů z lichtenštejnských knížecích sbírek nebo koncert lichtenštejnského hudebního tělesa. Členové budou o programu podrobně informováni v dostatečném předstihu.

Červenec: Meeting Brno

Na konci července se ČLS chystá účastnit festivalu Meeting Brno. Podrobnější informace o festivalu vám přineseme v letním čísle Newsletteru, které vyjde na konci června.

Září/říjen: Lednicko-valtický hudební festival

Podzim již tradičně patří Lednicko-valtickému hudebnímu festivalu, který řada členů ČLS pravidelně navštěvuje. Tento rok zazní zejména balkánské rytmy, neboť téma letošního ročníku se váže k příběhu moravských Charvátů.

Prosinec: Předvánoční setkání u sklenky vína

Konec roku zakončíme již tradičním předvánočním setkáním členů u sklenky vína. ■

Členové ČLS na výstavě „Věrný kníže. Josef Václav a jeho umění“ před Zahradním palácem ve Vídni

Kousek Lichtenštejnska na Smetanově Litomyšli

Letošní hudební festival Smetanova Litomyšl přinese návštěvníkům kromě tradičně kvalitního repertoáru klasické hudby také tematický program zaměřený na Lichtenštejnsko a jeho kulturu. V rámci konání festivalu se ve středu, 22. června na různých místech v Litomyšli uskuteční tzv. Lichtenštejnský den. Ojedinělým kulturním počinem pak bude zvláště výstava padesáti akvarelů z Lichtenštejnských knížecích sbírek, která umožní české veřejnosti vůbec poprvé shlédnout soubor děl z proslulých depozitářů knížecího rodu.

Všichni zájemci jsou srdečně zváni.

**PROGRAM tzv. LICHTENŠTEJNSKÉHO DNE,
22. června 2022**

Přednáška o Lichtenštejnsku, Zámecká jízdárna, 11:00

Jaké je dnešní Lichtenštejnsko, kdo jsou Lichtenštejnové a jaké kulturní dědictví zanechali v českých zemích. To jsou hlavní témata, kterých se ve své přednášce dotknou honorární konzul Lichtenštejnského knížectví v České republice Daniel Herman a mluvčí Nadace knížete z Lichtenštejna pro Českou republiku Michal Růžička.

Vernisáž výstavy akvarelů z Lichtenštejnských knížecích sbírek, Zámecký pivovar, 16:00

Městská galerie Litomyšl v rámci Smetanovy výtvarné Litomyšle 2022 představí výstavu akvarelů z knížecích sbírek, které jsou tematicky spojeny s českými zeměmi. Výstava nese název „Rudolf von Alt, Josef Höger, Franz Richter. Krásy českých zemí v akvarelech z Lichtenštejnských knížecích sbírek.“

Jeden z akvarelů, které budou k vidění na výstavě v Litomyšli: Josef Höger – Hraniční Zámeček. Pohled na Hlohovecký rybník ze sálu v prvním patře. 1893, tužka, akvarel © LIECHTENSTEIN. Knížecí umělecké sbírky, Vaduz–Viedeň

Organizátory výstavy jsou LIECHTENSTEIN. Knížecí umělecké sbírky, Městská galerie Litomyšl a Smetanova Litomyšl.

Výstava potrvá od 9. června do 31. srpna 2022 a bude otevřena denně. V době konání Národního hudebního festivalu Smetanova Litomyšl vždy od 10 do 20 hodin, od 6. 7. do 31. 8. vždy od 10 do 17 hodin.

Koncert Ensemble Esperanza, Smetanův dům, 19:30

Ve Smetanově domě v Litomyšli se uskuteční mimořádný koncert smyčcového ansámblu lichtenštejnské Mezinárodní hudební akademie, který sdružuje nejlepší hudebníky mladé generace z celého světa.

Výstava & výročí: Věrný kníže. Josef Václav a jeho umění

Josef Václav z Lichtenštejna (1696–1772) – diplomat, vojevůdce, stratég, ale také milovník umění a sběratel, který lichtenštejnskou uměleckou sbírku rozšířil o mnoho významných uměleckých artefaktů. Některé z nich jsme mohli obdivovat na nedávno skončené výstavě o knížeti Josefovi Václavovi z Lichtenštejna v Zahradním paláci ve Vídni. Byla uspořádána k výročí 250 let od jeho úmrtí a současně zahájila sérii každoročních pravidelných výstav „Březen v paláci“.

Kníže Josef Václav z Lichtenštejna byl mužem mnoha talentů a zálib, jak bylo typické pro vzdělaného barokního šlechtice tehdejší doby. Výstava „Věrný kníže“ návštěvníkům prostřednictvím vystavených exponátů přiblížila osobnost, která se nesmazatelně zapsala nejen do dějin rodu, ale celé Evropy.

Jednou z rolí, kterou úspěšně vykonával, byla dráha diplomata. Prvně v Berlíně na dvoře pruského krále, později na dvoře francouzského krále Ludvíka XV., kde působil z pověření císaře Karla VI. v letech 1737–1740.

Jeho pařížská mise si přitom vyžádala obrovské výdaje

na reprezentaci, které si mohl dovolit jen díky svému bohatství. Jeho symbolem je také zlatý rokokový kočár, jeden z pěti vyrobených pro tuto příležitost francouzským architektem Nicolasem Pineauem, s nimiž kníže z Lichtenštejna slavnostně přijel jako císařský velvyslanec do Paříže a Versailles. Kočáry ale byly využívány i později při různých reprezentativních příležitostech. Např. v roce 1760 se kníže Josef Václav vydal na žádost císařovny Marie Terezie do Parmy vyzvednout nastávající choť Isabelu Parmskou pro jejího syna, pozdějšího císaře Josefa II. Průvod s kočáry zachytil na hlavním náměstí v Parmě neznámý italský umělec. Dnes tento jediný docho-

vaný kočár vítá návštěvníky ve vstupní hale Zahradního paláce ve Vídni.

Z Francie pochází rovněž portrét Josefa Václava s řádem zlatého rouna, který na zakázku od knížete vytvořil slavný malíř Hyacinthe Rigaud, tehdy nejslavnější portrétista v Paříži.

Ne vždy ale stačila diplomacie. Josef Václav se již od mládí, po vzoru svého otce a mnoha dalších členů rodiny, rozhodl pro vojenskou kariéru a za svůj život se zúčastnil v řadách rakouské armády hned několika evropských válek. Během válečných tažení si přitom všiml, v jak zastaralém stavu se nachází a jak málo výkonné je rakouské dělostřelectvo. I když sám zkušenosti z dělostřelectva neměl, pustil se z vlastní iniciativy a s pověřením od císařovny Marie Terezie do realizace radikální reformy rakouské artillerie. S pomocí knížete tak bylo dělostřelectvo povýšeno na samostatnou složku armády vedle jízdy a pěchoty. Do jeho modernizace a vzdělávání dělostřelců investoval obrovské finanční prostředky z vlastních zdrojů. A výsledky se brzo dostavily. Památnou se stala porážka pruské armády v roce 1757 u Kolína, kde právě modernizované oddíly artillerie velkou měrou přispěly k rakouskému vítězství. Kníže Josef Václav se ale do historie zapsal také jako velký sběratel umění. Díky němu byly knížecí sbírky rozšířeny o řadu cenných uměleckých děl, za jeho života byla provedena také jejich první katalogizace. Součástí vystavených exponátů byla nejen vzácná umělecká díla, ale také knihy, dopisy a dokumenty. Např. jeho korespondence umožnila poodkrýt osobní vztah mezi knížetem Josefem Václavem a císařovnou Marií Terezií, která ho označila za „*vynikajícího občana a věrného přítele*“ nebo celoživotní pouto s pruským králem Fridrichem Velikým, pro nějž byl Josef Václav „*věrným knížetem*“.

Rozhovor s Dr. Johannem Kräfterem, ředitelem Knížecích uměleckých sbírek

1. Kníže Josef Václav z Lichtenštejna byl mimo jiné známý jako velký sběratel umění. Na co se zaměřoval?

Giovanni Antonio Canal, přezdívaný Canaletto (1697–1768): Velký kanál, Benátky, 1723/24, zápůjčka z Thyssen-Bornemisza národního muzea v Madridu

Na jedné straně kníže Josef Václav sbíral velká umělecká díla slavných mistrů minulých epoch, vzpomenu například smalty s vyobrazením Trojské války nebo jezdeckou sošku Ferdinanda I. Medicejského od Giambologna. Na druhou stranu měl nesmírnou zálibu v současném umění, jak dokládají jeho objednávky či akvizice: od Bellotta a Canaletta v Benátkách, Chardina a Rigeauda v Paříži nebo Batoniho v Římě. Kníže také intenzivně využíval všech svých cest a diplomatických misí k získávání uměleckých děl.

2. Co vše bylo na výstavě k vidění a jaké exponáty návštěvníci rozhodně neměli minout?

Nejvýznamnějšími díly na výstavě byla bezpochyby dvě velká „lichtenštejnská Canaletta“ zapůjčená z Thyssenova muzea v Madridu, která kdysi byla vystavena spolu s dalšími dvěma podobně velkými a čtrnácti menšími obrazy Italů Canaletta a Bellotta na stěně Zahradního paláce ve Vídni. Ty s výjimkou dvou Bellottových pohledů na Zahradní palác, které si v roce 1758 kníže Josef Václav objednal, když umělec projížděl Vídní, byly prodány v 50. letech 20. století.

3. Pocházela všechna vystavená umělecká díla z lichtenštejnských uměleckých sbírek?

Jak už bylo zmíněno, do výstavy byly zakomponovány také některé významné zápůjčky. Již jsem hovořil o dvou Canalettových obrazech z Thyssenovy sbírky, stejně důležité jsou čtyři obrazy od francouzského malíře Jeana Siméona Chardina z Kanadské národní galerie v Ottawě a Národní galerie ve Washingtonu.

Nesmíme zapomenout ani na monumentální obraz od malíře Franze Antona Palka zobrazující knížete Josefa Václava s císařem Josefem II. a jeho druhou manželkou.

Neznámý italský mistr: Příjezd knížete Josefa Václava I. z Lichtenštejna do Parmy 3. září 1760, vznik po roce 1761. © LIECHTENSTEIN. Knížecí umělecké sbírky. Vídeň – Vaduz

Jednalo se o významnou zápůjčku ze zámku ve Valticích. Zmíním ještě bustu z Belvederu od Balthasara Ferdinanda Molla, která byla kdysi v císařské zbrojnici ve Vídni součástí monumentální nástěnné výzdoby na počest knížete Josefa Václava z Lichtenštejna. Objednala ji císařovna Marie Terezie v roce 1758.

4. Měl jste na výstavě vy osobně nějaký oblíbený exponát?

Velmi se mi líbilo poslední dílo, které bylo vystavené na výstavě: Messerschmidtova busta knížete Josefa Václava, vytvořená pravděpodobně posmrtně v roce 1773. Redukuje obličej knížete na jeho působivou stařeckou tvář s ostrými liniemi očí, úst, uší a vlasů, bez čehokoliv dalšího navíc.

5. Výstava o Josefovi Václavovi zahájila sérii každoročních výstav „Březen v paláci“. Můžete již prozradit, na co se těšit příští rok?

Lichtenštejnské knížecí sbírky zahrnují také nejvýznamnější sbírku sochařských děl v soukromých rukou. Těžištěm další výstavy tak budou díla Adriana de Vriese, jež vznikla v Praze, bronzy sochařů Antica, Soldaniho a Dusquesnoise a pravděpodobně také mramorové sochy od sochařů Alesandra Algardiho, Domenica Guidiho a Antonia Canovy. ■

Na výstavě byly k vidění také dva obrazy Itala Bernarda Bellotta, které zachycují Zahradní palác v roce 1758. Na jednom z nich je vyobrazen sám kníže Josef Václav společně se svým služebníkem

Meytens, Martin van (1695–1770), Portrét Marie Terezie Savojské. © LIECHTENSTEIN. Knížecí sbírky. Vaduz-Vídeň

■ Výročí: Marie Terezie Savojská (11. 11. 1694 – 20. 2. 1772)

Dodnes o vévodkyni Marii Terezie Savojské lidé v Kostelci nad Černými lesy mluví jako o „naší Savojsce“, podivuhodné ženě, která významně přispěla k rozvoji celého kraje. Do jejího odkazu se promítla velká osobní zbožnost, jež odpovídala doznívající epoše nábožensky exaltovaného baroka. Svými pokrokovými reformami, které na svých panstvích zaváděla, však již předznamenala přelomové osvícenství. Vévodkyně savojská, kněžna lichtenštejnská, jak zní jen některé z jejích mnoha titulů, zemřela před 250 lety.

Život protknutý osobními tragédiemi

Marie Terezie, rozená kněžna z Lichtenštejna byla dcerou knížete Jana Adama I. z Lichtenštejna a Marie Edmundy Terezie z Dietrichsteina. Narodila se ve Vídni jako jejich šesté dítě. Již jako osmnáctiletá se po smrti svého otce ujala lichtenštejnských panství ve středních Čechách. Vedle Kostelce nad Černými lesy, který se v Česku nejčastěji skloňuje s působením vévodkyně, jí patřila také panství Škvorec, Uhříněves a Plaňany (později dokoupila ještě panství Kounice a Rataje).

Měřeno sňatkovou optikou tehdejší doby, je zřejmé, že lichtenštejnská princezna a bohatá dědička Marie Terezie představovala skvělou partii. Začal se tedy pro ni hledat ženich. Volba manžela nakonec padla na Tomáše Emanuela vévodu Savojsko-Carignanského, synovce slavného vojevůdce Evžena Savojského, který se také osobně podílel na přípravách sňatku. V roce 1713 tak v Kostelci nad Černými lesy zažili velkolepou svatbu, jež se konala v zámecké kapli sv. Vojtěcha. O rok později se narodilo jejich jediné dítě, syn Evžen Jan František. Rodinné štěstí ale bohužel netrvalo dlouho: v roce 1729, ve svých 34 letech, se Marie Terezie Savojská stala vdovou, když její manžel zemřel na neštovice. Další tragédie ji potkala nedlouho poté v podobě smrti syna, který zemřel během své účasti na válečném tažení Francie.

Budova barokního špitálu s chudobincem, kterou nechala přímo pod zámek postavit Marie Terezie Savojská. Střed hlavního průčelí s trojúhelníkovým štítem je zdoben reliéfním savojsko-lichtenštejnským erbem

Na straně poddaných

Po smrti manžela vévodkyně svou pozornost zaměřila na správu svých panství v Čechách a Rakousku, byť v případě těch českých správa probíhala vzdáleně z Vídně. Marie Terezie Savojská po ovdovění totiž Čechy již nenavštěvovala. Jak ale dokládají dochovaná písemná nařízení a další dokumenty, jež vydávala její kancelář, mezi vídeňským lichtenštejnským palácem a správou panství v Čechách probíhala čilá korespondence. Nevýhody své nepřítomnosti pro poddané si ovšem uvědomovala i sama majitelka panství a nechala proto v nařízení z roku 1766 prostřednictvím farářů veřejně vyhlásit „... aby poddaní, kteří by od našich hospodářských úředníků nedovoleným způsobem utlačováni byli a ve svých spravedlivých požadavcích bez úplatků vyřízení od nich obdržeti nemohli a ostýchali se, (...) mají stížnost přímo na Nás jakožto nejmilostivější vrchnost buďto písemně, nebo sami osobně vznést, kdež jim vždy dveře otevřené zůstávají.“ A protože se v případě jejich středočeských panství jednalo o oblasti, kde žilo převážně českojazyčné obyvatelstvo, dovolila vévodkyně svým poddaným obracet se na ni také v češtině namísto úřední němčiny.

Průkopnice osvícenství

Díky její péči se tehdejší lichtenštejnská panství ve středních Čechách konečně vzpamatovala z důsledků třicetileté války a začala opět vzkvétat. Zajisté k tomu přispěla také moudrá sociální politika vévodkyně. Mezi velké počiny Marie Terezie Savojské patřilo zrušení poddanství, přelomový krok v kontextu tehdejší doby. Stejně tak velký význam pro poddané a jejich děti mělo zavedení bezplatné školní docházky. Nařízením z roku 1755 totiž vévodkyně přikazovala, aby učitelé dostávali pevný plat od vrchnostenského úřadu. Tím byli poddaní osvobozeni od povinných plateb a dodávek na vydržování učitelů ve školách. To vše několik desetiletí před velkými osvícenskými reformami její jmenovkyně, rakouské císařovny Marie Terezie a jejího syna císaře Josefa II.

Žena s hluboce zakořeněnou vírou v Boha

Nejen víra v pokrok, typická pro pozdější osvícenské reformátory, ale také velká osobní zbožnost a starost o duchovní život poddaných se promítají v odkazu této pozoruhodné osobnosti. Přičinila se o reorganizaci tehdejší farní správy, budovala nové kostely, kaple a fary. Ve všech svých středočeských panstvích nechala vztyčit sochy sv. Donáta, biskupa z Arezza a patrona proti bouřkám a krupobitím, k nimž se pravidelně konala prosebná procesí. Ta měla odvrátit nepřízeň počasí a s tím spojené živelné pohromy. Stejnou funkci měly plnit také zvony, které na příkaz vévodkyně byly pořízeny do každé obce panství.

Zbožná vévodkyně nechala na svých panstvích zbudovat či opravit řadu církevních staveb, mezi nimi také jednoduchý barokní kostel sv. Andělů strážných na náměstí v Kostelci nad Černými lesy

Mecenáška a podporovatelka chudých

Kromě nepříznivé počasí poddané v jednotlivých městech a obcích panství trápily také časté požáry. Vévodkyně proto zřídila zvláštní fond na pomoc lidem postiženým požárem či jinou přírodní katastrofou. Stejně tak byla svým poddaným nápomocná, když v roce 1755 vypukl velký hladomor – Marie Terezie tehdy nechala otevřít panské sýpky. Barokní budova bývalého špitálu s chudobincem situovaná pod zámek v Kostelci nad Černými lesy zase dodnes připomíná péči Marie Terezie Savojské o chudé a nemocné. Tento objekt vznikl v letech 1726–1728 vedle již existujícího špitálu, který nechali zbudovat již předchozí majitelé panství Smiřičtí ze Smiřic. Na rozdíl od minulosti, od doby Marie Terezie zde mohli být léčeni nejen muži, ale také ženy. A na své poddané dobrá vévodkyně nezapomněla ani ve své závěti: odpustila jim dluhy u vrchnostenských úřadů a pro potřeby chudých každému panství věnovala několik tisíc zlatých. Vévodkyně Marie Terezie Savojská, kněžna lichtenštejnská zemřela 20. února 1772 ve Vídni a je pochována po boku svého manžela a syna v savojské hrobce v chrámu sv. Štěpána ve Vídni, již nechala vybudovat.

Odkaz Savojky žije dodnes

Její památku letos 20. února, přesně v den 250. výročí úmrtí vévodkyně připomněl kardinál Dominik Duka, když v kostele sv. Andělů strážných v Kostelci nad Černými lesy, který Marie Terezie Savojská nechala mimo jiné vybudovat, celebroidl zádušní mši. Mezi účastníky bohoslužby byl také předseda Česko-lichtenštejnské společnosti Petra Svoboda a Pavel Juřík, člen jejího Výboru a spoluorganizátor mše. ■

■ Lichtenštejnsko stojí za Ukrajinou

Zpráva o ruské vojenské invazi na Ukrajinu vyvolala šok a odsouzení také v Lichtenštejnském knížectví. To se přidalo k převážné části světa a tuto agresi proti suverénnímu státu prostřednictvím nejvyšších státních představitelů důrazně odsoudilo.

Hned den po invazi ruských vojsk na Ukrajinu, dne 25. února lichtenštejnská vláda schválila okamžité uvolnění mimořádné finanční pomoci ve výši 500 tisíc švýcarských franků – jak pro lidi postižené válečným konfliktem přímo na Ukrajině, tak uprchlíky ze země. O několik dnů později vláda požádala parlament o schválení dodatečného finančního obnosu ve výši 1,8 milionu švýcarských franků na pomoc Ukrajině. Vláda také v návaznosti na Evropskou unii přistoupila k postupnému přijímání sankčních balíčků proti Rusku a později také Bělorusku. Ty zasáhly jak

organizace, tak konkrétní fyzické osoby spjaté s Putinovým režimem. Došlo rovněž na omezení platebního styku pro některé ruské finanční instituce a omezení finančních transakcí a investic s Ruskem. Podobně jako v jiných evropských státech, také v Lichtenštejnském knížectví se mezi lidmi vzedmula velká vlna solidarity s Ukrajinou: ať již jednotlivci nebo organizace začali pomáhat finančně či materiálně prostřednictvím humanitárních organizací, jako je Charita Lichtenštejnsko, Lichtenštejnský Červený kříž nebo Pomoc uprchlíkům Lichtenštejnsko. Navíc s pokračujícím konfliktem uprchlíci z Ukrajiny od začátku března přicházejí hledat azyl i sem, do od konfliktu relativně vzdáleného alpského knížectví. Získávají zde zvláštní ochranný status pro uprchlíky aktivovaný lichtenštejnskou vládou. Lichtenštejnsko rovněž spolupracuje v rámci mezistátních vztahů při řešení uprchlické krize také s Moldavskou republikou, jež je aktuálně přetížena přílivem uprchlíků ze sousedící Ukrajiny. Na konci března proto došlo k přijetí dvaceti uprchlíků z Moldavska.

Z projevu ministryně zahraničí Dominique Hasler „Svoboda a sebeurčení v časech agrese“ na Princetonské univerzitě ve Spojených státech, 16. 3. 2022

„Jsme svědky frontální agrese proti Ukrajině, zakládajícímu členu OSN, a útoku na mezinárodní právní

Fasády různých budov v Lichtenštejnsku, včetně budovy vlády ve Vaduzu, se 3. března symbolicky rozsvítily v barvách duhy za mír

Zasedání lichtenštejské vlády, 25. února 2022:
Místopředsedkyně vlády Sabine Monauni a ministryně
zahraníčí Dominique Hasler informují o přijatých sankcích
© Informace a komunikace Vlády

stát historické závažnosti. Jednalo se rovněž o přímý útok proti základním principům Organizace spojených národů – nejvyššího strážce státní suverenity i pro Lichtenštejnsko. Lichtenštejská vláda tuto agresi důrazně odsoudila. Společně s našimi partnery ve Spojených státech a v Evropě budeme neochvějně a vytrvale projevovat solidaritu s Ukrajinou a odhodláni zajistit odpovědnost za zločiny spáchané v této nezákonné válce. Jsem šokována zprávami o krutých válečných zločinech spáchaných ruskými ozbrojenými silami. Lichtenštejnsko si však rovněž přeje, aby bylo stíháno samotné rozhodnutí o zahájení invaze na Ukrajinu jako zločin agrese.“

Z rozhovoru JJ korunního prince Aloise z Lichtenštejna k válce na Ukrajině v deníku Liechtensteiner Volksblatt, 3. 3. 2022

Princ Alois ostře odsoudil útok Ruska na Ukrajině:
„Důrazně odsuzuji ruskou invazi na Ukrajinu. Jedná se
o nepřijatelné porušení mezinárodního práva. V této

těžké době myslím především na ukrajinské obyvatelstvo. Lichtenštejnsko se může na jedné straně postavit za Ukrajinu a její obyvatele na diplomatické úrovni a na straně druhé je podpořit humanitární pomocí.“

Ohledně hospodářských dopadů konfliktu na

Lichtenštejnsko: „Válka bude mít negativní důsledky pro mezinárodní ekonomiku, zejména v Evropě. Lichtenštejnsko jako velmi mezinárodně orientovaná podnikatelská lokalita to pocítí také. Nejvíce budou zasaženy firmy, pro které jsou Rusko a Ukrajina důležitými trhy. Obecně však musíme počítat také s růstem kurzu švýcarského franku, vyššími náklady na energie a dalšími problémy v oblasti dodavatelských řetězců.“

K možnosti velké války v Evropě: „Jsem přesvědčen, že NATO a další relevantní političtí aktéři udělají vše pro to, aby se zabránilo velké válce v Evropě.“ Přesto ale princ Alois považuje cestu k míru za složitou.

Z vyjádření J. J. Hanse Adama II. pro televizní stanici 1FLTV, 28. 2. 2022

Při příležitosti zahájení výstavy věnované knížeti Václavovi Josefovi I. z Lichtenštejna v Zahradním paláci ve Vídni se vládnoucí kníže Hans Adam II. jasně vyjádřil k válečnému konfliktu.

K aktuální situaci na Ukrajině: „Jsme svědky nebezpečného vývoje a já se sám sebe ptám, jak se vyvine dále.“

Lichtenštejnsko samo zde může udělat jen málo. Hospodářské sankce však Hans Adam II. vítá a považuje je za vhodný prostředek, „protože se týkají především Ruska“. Kníže Hans Adam II. by zřejmě šel ještě o něco dále v oblasti energetiky – ta byla doposud ze sankcí z velké části vynechána. „Ropu a plyn lze koupit jinde. Rusko k tomu nepotřebujeme a nemusíme od něj nic kupovat,“ říká kníže Hans Adam II. ■

... mohli jste vidět na Instagramu @czechliechtensteinsociety

Na Instagramu jsme stále aktivní! Připojte se také a sledujte @czechliechtensteinsociety!

21. 1. 2022 – Středověký hrad Gutenberg. Najdete ho v Balzers, nejjižněji položené lichtenštejské obci. Na toho, kdo vystoupá nahoru na kopec, čeká krásný výhled na Alpy a Rýn, který kolem protéká. ■

7. 3. 2022 – Znáte Rybníční zámek? Na tuto půvabnou klasicistní stavbu můžete narazit v Lednicko-valtickém areálu, na břehu rybníka nedaleko obce Lednice. Zámek nechal postavit kníže Jan I. z Lichtenštejna (1760–1836) a za jeho návrhem stojí známý rakouský architekt Josef Kornhäusel. Původně sloužil jako bydlení pro hajného a poskytoval zázemí pro lovy ryb a ptactva, které se zde pořádaly.

Novou funkci mu pak ve dvacátých letech 20. století dal kníže Jan II. z Lichtenštejna (1840–1929): s jeho souhlasem zde brněnská zemědělská univerzita zahájila přírodovědecký výzkum tamější bohaté fauny a flory. Dnes je Rybníční zámek ve vlastnictví Mendelovy univerzity v Brně, která ho pronajímá pro různé společenské akce. Mimo jiné je to oblíbené místo pro pořádání svateb. ■

4. 4. 2022 – Kam na jarní výlet? Doporučujeme vydat se na nově zrekonstruovanou Cvilínskou rozhlednu v Krnově, která se po zimě o víkendech znovu otevírá návštěvníkům.

Tato válcovitá kamenná vyhlídková věž byla postavena na začátku 20. století. A protože jejím hlavním mecenášem byl kníže Jan II. z Lichtenštejna, říkalo se jí dříve Lichtenštejnova rozhledna. Je vysoká 28 metrů a nahoru na vyhlídku musíte vyšlapat 134 schodů. Ale ten výhled na Krnovsko společně s vrcholky Beskyd a Jeseníků při dobré viditelnosti za to určitě stojí! ■

Výběr z médií

Soud ve sporu s Lichtenštejnem ignoroval fakta a rozhodl podle nacionalistického vzorce

15. 2. 2022 | FORUM 24 | Pavel Šafr

Český stát je ve sporu s nadací rodiny Lichtenštejnů v naprosto nedůstojné situaci. Úřady i orgány státu lpí na poválečné konfiskaci knížecího majetku, k níž došlo v rozporu s tehdejšími zákony. A to se navíc jednalo o zákony zavrženíhodné, neboť navazovaly svojí logikou na nacistické zákonodárství, které zavedlo rasové hledisko. Benešovy dekrety se však od nacistické praxe určování rasy lišily přeci jenom v tom, že konfiskace podle národnosti určovaly podle toho, jak se občané Československa sami zapsali při sčítání lidu.

Naposledy proti Lichtenštejnům rozhodl minulý týden soud v Břeclavi, který posuzoval nárok knížecí nadace na zámky Valtice a Lednice. Soudkyně se vůbec nezabývala důkazy, které nadace předložila, a shodila věc s odkazem na Benešovy dekrety. Je pro ní jasné, že jde o německou rodinu a ta měla být po válce obrána o majetek jako všichni ostatní Němci z tehdejšího Československa.

Rodinní příslušníci knížecího rodu Lichtenštejnů se v posledním předválečném sčítání, jež bylo pro poválečné konfiskace určující, nezapsali ani jako Němci a ani jako Češi. Sčítání se nezúčastnili, protože byli občany Lichtenštejnského knížectví. Rodina se výslovně nehlásí k německému národu a její malý stát byl postižený agresivitou nacistické Třetí říše. České soudy ale opakovaně tvrdí, že německá národnost Lichtenštejnů je „notorickou skutečností“, a proto se na ně Benešovy dekrety vztahují.

Argumenty právníků lichtenštejnské nadace přitom české soudy ignorují s naprostou arogancí. Prostě je vůbec nezoumají, protože za počátek naší právní historie považují rok 1948, kdy proběhl komunistický puč. Je to podobně zvrácené, jako by v Německu soudy respektovaly právní stav až od nástupu Adolfa Hitlera. Jelikož dokumenty, které by Lichtenštejnům přisoudily německou národnost ve smyslu právních předpisů platných v poválečném období, neexistují, rozhodují české soudy v podstatě tak, jako rozhodovaly nacistické úřady – podíívají se na člověka a řeknou: „To je jasný Němec.“ Jako by v jiném případě řekly:

„To je jasný Žid.“ Věcný rozdíl v tom žádný není. Je opravdu donebevolající ostudou, že se čeští soudci za takový svůj právní názor nestydí. Přitom je jasné, že stanovisko soudů není vedeno právní analýzou, nýbrž nacionalismem a ideologickou indoktrinací z období komunistického režimu.

Pro Čechy je ovšem také zahanbující oficiální postoj, který zaujímá ve sporu s rodinou Lichtenštejnů český stát. Stanovisko našeho státu prezentuje Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových. Zde je příklad stanoviska našeho státu, který chce patřit mezi civilizované evropské země s pevným právním řádem: „ÚZSVM je přímo ze zákona povinen účinně hájit majetkové zájmy České republiky a konstantně zastává právní názor, že vlastnické právo Lichtenštejnů k majetku přešlo do vlastnictví státu po právu na základě konfiskace podle dekretů prezidenta republiky z roku 1945. Proto nesouhlasí s tvrzením, že byl předmětný majetek odebrán nezákonně. S touto argumentací ÚZSVM pravomocně uspěl jak u Okresního, Krajského, tak u Nejvyššího soudu ČR. Správnost postupu ÚZSVM potvrdil také Ústavní soud ve svém usnesení ze dne 20. února 2020. ÚZSVM bude v těchto sporech v souladu se svými zákonnými povinnostmi i nadále účinně hájit zájmy České republiky.“

Dodejme, že české úřady vydávají na boj s Lichtenštejnem milionové sumy nejen za právníky, ale navíc platí i analýzy, jež mají dokázat, že se tento rod choval „protičesky“, kupříkladu po bitvě na Bílé hoře. Tento absurdní a barbarský postoj, který se zcela vymyká normám civilizované moderní země, by měl být tématem pro novou vládu Petra Fialy. Je to šance zastavit stereotypy, které současné české úřady převzaly z éry radikálně bolševické diktatury a z nacionalistického běsnění poválečných let.

Spor českého státu s Lichtenštejnem a lichtenštejnskou rodinou není ani zdaleka jen sporem o majetek. Je to pro nás jedno z bitevních polí mezi Čechy různé hodnotové orientace. V těchto kláních vedeme spor o právní vědomí, hodnotové založení a civilizační příslušnost české společnosti. Někdo si vybere obstarožní barbarství a kryje ho tvrzením, že je třeba uzavřít minulost. Je to laciný trik pachatelů, kteří chtějí od svých obětí, aby zapomněli na zažitou křivdu. Identifikovat se s pachateli poválečných zločinů je ovšem velice ostudné. Proto je mnohem lepší, když si pro náš národ vybereme budoucnost v prostředí kulturních národů. Proto nelze souhlasit s břeclavským soudem. ■